

**Kocaeli Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü**

**Gelişim ve Öğrenme Dersi
Bireysel Çalışma Ödevi**

“Bin yıl sonra yaşayacak insanları anlamaya çalışsak onların olası yaşamı hakkında neler söyleyebiliriz?” Sorusunu gençlere sorduğumda aldığım yanıtların özünü sunuyorum.

Burak İNNER

KOCAELİ, 2008

“Bin yıl sonra yaşayacak insanları anlamaya çalışsak onların olası yaşamı hakkında neler söyleyebiliriz?”

Arş. Gör. Burak İNNER

Kocaeli Üniversitesi

Teknik Eğitim Fakültesi

Özet

Bu çalışmada Teknik Eğitim Fakültesi Elektronik ve Bilgisayar Eğitimi bölümü 3. sınıf öğrencilerinin "Bin yıl sonra yaşayacak insanları anlamaya çalışsak onların olası yaşamı hakkında neler söyleyebiliriz" sorusuna verdikleri cevaplar incelenerek özeti, literatürde yapılan çalışmalarla birlikte verilmiştir. Bu soru karşısında öğrenciler genellikle bin yıl önce yaşamış insanların yaşamlarını düşünerek bin yıl sonraki hayatla ilgili görüşlerini belirtmektedirler. Öğrencilerin büyük çoğunluğu teknolojinin çok ileri gideceğini ama dünya kaynakların tükeneceğini, insanların sosyal olacaklarını, başka gezegene gidebileceklerini öngörmüşlerdir.

Giriş

Literatürde yapılan fazla çalışma bulunmamaktadır. Yapılan bir çalışmada Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi anabilim dalında devam eden öğrencilerin gelecek, meslek, evlilik ve genel beklentilerinin sınıflarına, cinsiyetlerine ve anabilim dallarına göre değişiklik gösterip göstermediği incelenmiştir[1]. Bir başka çalışmada, gençlerin toplumsal refah açısından toplumun geleceğine ilişkin konulardaki duyarlılıklarını ve kaygılarını belirlemek amacı ile planlanmış ve üniversite öğrenimine devam eden toplam 300 genç üzerinde yürütülmüştür[2]. Araştırma verilerinin toplanmasında karşılıklı görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. Gençlerin toplumsal refah algılarının cinsiyet ve yaş ile ilişkili olup olmadığını belirlemek amacı ile t-testi, temel bilim alanına göre farklılığı ortaya koyabilmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, gençler toplumsal refah açısından sağlıklı yaşam ile ilgili konularda en çok madde bağımlılığının ve alkolizmin yaygınlaşmasından kaygılanmaktadırlar. Ayrıca gençlerin sosyo-kültürel ve ekonomik yaşama ilişkin olarak en çok ekonomik koşullar, yoksulluk ve iş bulma olanakları ile ilgili kaygı duydukları anlaşılmaktadır. Stanford Üniversitesi'nde yapılan bir çalışmada ise bir grup genç üzerinde önemli yaşam tecrübelerinin zamanlar arası kararlara etkileri incelenmiştir[3]. Bir dizi deneyler özellikle kanser dışındaki ölüm deneyimlerinin etkileri üzerinde yapılmıştır. Gençlerin günümüze mi yoksa geleceğimi baktıklarının cevabı irdelenmiştir.

“Gelecekte nasıl bir yaşam olacak” fikri tarih boyunca pek çok bilim kurgu yazarının ilgisini çekmiştir. Pek çok film çevrilmiş, pek çok kitap yazılmıştır. Bu kitaplarda insanoğlunun hayallerini süsleyen pek çok öğrenin günümüzde var olduğunu görebiliriz aynı zamanda hayallerindeki pek çok düşüncenin hala çok gerisinde olduğunu da görebiliriz. Gençlerinde bu soru karşısında vereceği cevaplar çok farklı olacaktır. Gençlerin bu sorulara verdikleri cevaplar hayal gibi gelebilir fakat unutmayın, 300 yıl önce birisi size "**Telefon diye bir alet olacak, kulağına dayayınca ta başka şehirdeki, hatta başka ülkedeki birisiyle konuşabileceksin**" deselerdi, inanır mıydınız? Yoksa şöyle mi derdiniz: " **Yok, yaa, daha neler?**", muhtemelen, "**yok, ...daha neler!**" derdiniz. Ya, " **Bir gün gelecek insanlar Ay'a gidecek** deselerdi"... Delirmiş gözüyle bakardınız o kişiye değil mi? Peki 1000 yıl önceki insanlara günümüz yaşamı ile ilgili sorular sorulsaydı nasıl cevaplar verirlerdi?

Gençlerin bu soru karşısında vereceği cevapları inceleyelim: Gelecek yüzyıllarda, teknolojiye bağlı olarak tıp o kadar ilerleyecek ki, şu andaki kanser, ülser, kalp, böbrek, grip, pek çok hastalık mazide kalmış olacak, dolayısıyla insan ömrü çok uzayacak. Hatta kimi hastalıkları daha anne karnında önlemek mümkün olacak -ki bu yapılmaya başlandı bile-. Genetik mühendisliğinin gelişmesiyle bebekler mükemmel sağlıklı olarak doğacaklar. Körlük, sağırılık gibi engeller tamamen ortadan kalkacak, biyonik gözlerle göremeyen kişiler bizim gibi görecekler. Okul diye bir şey olmayacak, öyle tahta sıralarda oturup, öğretmen, elinde tebeşir, kara tahtaya denklemler yazmayacak. Herkes evinde, kulağında kulaklık, karşısında laptop (ki bizim şu andaki laptoplara benzemeyecek, üç boyutlu, hologram teknikli bambaşka bir şeyden söz ediyorum, hani Yıldız Savaşları'nda Prenses Leia, Obi van Kenobi'den yardım isterken nasıl üç boyutlu görüntüsü karşınıza geliyordu, öyle) öğretmenin hologram görüntüsü, öğrencinin karşısına üç boyutlu olarak gelecek, karşılıklı konuşacaklar da, her öğrenci kendi öğrenme hızına göre eğitim görecek hatta kimi bilgiler nanometrelerle ölçülen miniklikteki çiplere yüklenip, beynimize yerleştirilecek (örneğin aynı anda 6 farklı yabancı dilde konuşabileceğiz). Sadece belli spor dalları, sanat dalları için okullar olacak (bale, piyano vs. gibi) dolayısıyla sanat ve sporda büyük gelişmeler yaşanacak. Işınlama teknolojisinin yapılmasıyla, her yere, anında, vasitasız gidebilecek (tıpkı Uzay Yolu dizisindeki gibi). Başka gezegenlerde koloniler kurulacak. İnsanlar savaşların anlamsızlığını sonunda anlayacaklar, dünyamız barış ve huzura kavuşacak, silahlara harcanan paralarla dünyada açlık çeken tek kişi kalmayacak, evcil hayvanlar da hak ettikleri yaşama kavuşacaklar, evcil hayvan ticareti kesin ortadan kalkacak, sokaklarda kimsesiz ne bir insan, ne de bir hayvan kalacak.

Genetik mühendislik sayesinde insanlardaki sosyopat, şiddet eğilimli, cani kişilik genleri doğmadan önlenecek ve bu tür suçlar (seri katiller, vs.) tamamen ortadan kalkacak. Kıskançlık, çekememezlik, bencillik, ırkçılık gibi duygular tedavi olabilecek mi bilmiyorum, belki onları da önlemek mümkün olabilecek. Robotlar, birçok işi üstlenecek, kömür madenlerinde, fabrikalarda insanlar değil, çok gelişmiş ve insana benzeyen, siborg gibi robotlar çalışacak, evlerimizde de temizlikçi kadınlar yerine robotlar olacak, ev kadınları kendilerini sanat, bilim, gibi konularda geliştirecekler, eğitimsiz kimse kalmayacak, okullar kalktığından, herkes, evinde oturduğu yerde 3-5 üniversiteden mezun olabilecek.

3000 yıl yaşamak hayal olmaktan çıktı [4], binlerce yıl yaşamak mümkün olabilir diye görüş bildiren öğrenciler olabilir. Bilim adamları başta kök hücre çalışmaları olmak üzere pek çok buluşun ömrü uzattığını söylüyor. Bugün dünyadaki herhangi bir kız çocuğunun ölümsüzlüğü yakalayabileceğine inanılıyor. Sunday Times Gazetesi'nde yer alan bir haberde 11 yaşında bir kız çocuğu örnek verilerek uzun yaşamın sırları anlatılıyor. Bu kız çocuğun yaşam şartlarının son derece yüksek olduğu bir yerde yaşadığını, mutlu ve zengin bir aileye sahip olduğunu, her iki büyükanne ve büyükbabasını da hayatta olduğunu ve bir sağlık problemleri bulunmadığını farz ediliyor... Örnek olarak bir kız çocuğu seçilmesinin nedeni kadınların erkeklerden ortalama 5 yıl daha fazla yaşaması. Yaşının 11 olarak belirlenmesi ise vücudun bu yaşta hem hastalıklarla nasıl başa çıkacağını öğrenmiş olması hem de yaşlanma etkilerine karşı koyabilmesi esasına dayanıyor. Çocuğun anne babası mutlu çünkü bu boşanmadan uzak oldukları, dolayısıyla da onun hayatını etkileyecek bir stres tehdidi oluşturmadıklarını gösteriyor. Zenginler çünkü sağlık için gerekli harcamaları sorunsuz yapabiliyorlar ve bu çocuk en iyi hastanelere gidebiliyor. Ayrıca her iki büyükanne ve büyükbabası da hayatta çünkü bu uzun ömürlü bir soydan geldiğini gösteriyor. Kısaca, bu kız çocuğu 2005 yılında bir çocuğun sahip olabileceği en iyi yaşam şartlarına sahip. Günümüz koşullarında bu çocuğun 80'li yaşlarına kadar yaşaması bekleniyor. Ama haberde bilim adamları 3194 yılına kadar yaşayabileceğini iddia ediyor. Gerekçe olarak da çocuğun yaşı ilerledikçe hayatı uzatacak bilimsel çalışmalar gösteriliyor. İşte tahmini olarak sırasıyla bu çocuğun başına gelecekler: 2013 yılında üniversitedeyken bir fare üzerinde yapılan hayret verici bir deneyle ilgili haberler okumaya başlayacak. İki yaşındaki sağlıklı bir fare üzerinde yapılan bu deneylerle hücre bölünmesi engellenecek ve hücre yıkılmasının önüne geçilecek. Kök hücre terapisiyle organlardaki hücrelerin gençleşmesi sağlanarak beyin ve kalp gibi kritik bölgelerdeki hücre ölümleri de engellenecek. Tüm bunlar için deneyler 2010

yılında başlamış olacak. 2035 yılına gelindiğinde, bu kız çocuğu 41 yaşındayken ve yaşlanmanın etkilerini yavaş yavaş hissetmeye başlamışken insanların yıllardır düşünü kurduğu yeniden gençleşme artık mümkün olacak. Tabii ayrıcalıklı bu çocuk da bunun için ilk kuyruğa girenlerden biri olacak. Kısa zamanda ne 30 yaşından fazla gösterecek ne de hissedecek. Geçen yıllarla birlikte bu alandaki çalışmalar daha da ilerleyecek ve bu çocuk hiçbir zaman yaşlanmayacak. Hatta ilk ölümsüz insanlardan biri olacak. Uzun yaşam ve ölümsüzlük üzerine araştırmalar yapan bilim adamlarından biri olan Aubrey de Grey, şimdiden insan ömrünü 30-40 yıl kadar uzatmayı başardıklarını söylüyor. Bugünkü bilimsel çalışmaların sayesinde beslenmelerini, yaşam tarzlarına dikkat eden insanların 120 yaşına kadar yaşayabileceğini iddia eden Grey, kök hücre terapisi beklendiği gibi başarıya ulaşırsa bu insanların Parkinson's ve Alzheimer gibi hastalıklarla da savaşmak zorunda kalmayacağını anlatıyor.

VÜCUT YENİLENEBİLİR

Tabii bilim adamları bu arada bilimin daha da ilerleyeceğini ve insanların binlerce yıl yaşayabilecek duruma geleceğini düşünüyorlar. Bu konudaki çıkış yolları ise insan vücudunu bir makineye benzetmeleri ve her makinenin tamir edilebileceğine, yenilenebileceğine inanmaları. Newcastle Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden profesör Tom Kirkwood ortaya attığı "Disposable Soma" (Kullan at vücut) teorisiyle insanların ana görevinin üreme olduğunu savunuyor. Ve insan vücudunun üremek için çok enerji harcadığını, üreme yaşının geride bırakılmasıyla yeniden gençleşmek için insanı tutacak hiçbir şeyin kalmayacağını belirtiyor. Tüm bu uzun yaşam ve ölümsüzlük çalışmaları insanları yeni bir sorunla da karşı karşıya bırakıyor: Nüfus patlaması. Ölüm sayısı azaldığı için dünyanın nüfusu kaldıramayacak duruma geleceğini söyleyen bilimadamları, insanların gelecekte ölümsüz olmakla çocuk sahibi olmak arasında seçim yapmak zorunda kalacaklarını öngörüyorlar.

CNN.com 11 uzmana önümüzdeki bin yılın gelişmelerini sordu.[5]

YAPAY ZEKÂ

Geleceği robotlar mı şekillendirecek? ABD İleri Savunma Araştırma Projeleri Dairesi'nde program yöneticisi, Hendler'e göre, 15 yıl sonra robotlar sonunda laboratuvarın dışına çıkmaya başlayacak. Evde kullanılan araçlar kendi kendilerine bazı şeyleri yeteneğine daha çok sahip olacak. (Daha akıllı bir mikrodalga fırın veya işini daha iyi yapan bir bulaşık makinesi gibi) Robotlar hayatımızın içine çok daha fazla girecekler ama bilinçli olmak gibi bir özelliğe sahip

olmaları zor. Gelecekte En küçük yaratıktan en büyük varlığa her türlü objeyle, etkileşim içinde olacağız. Aslında sanal yaratıklarla, sanal gerçeklik duygusuyla da bir etkileşim yaşayacağız.

PARA

Geçmişten kalma bir fikir mi? Birleşmiş Milletler Gelişim Programı yöneticisi Mark Malloch Brown'a göre küreselleşme insanlığı daha iyi bir yaşama doğru götüren geri çevrilemez bir akım. Daha zengin bir yaşam ise hükümetler ve şirketler şeffaflık ve açıklık standartlarına uydukça gelecek. Çok güçlü seviyelerde bir finansal entegrasyon yaşanacak. Sermaye ve insan gücünün akışkanlığı sayesinde birbirinden çok farklı vergi oranları koymak zorlaşacak. Şirketler internet ile küresel olarak yapmak istedikleri her türlü işlemi çok kolay yapacaklar.

DİL

İletişim değişecek mi? Enformasyon Bilimleri yöneticisi Eduard Hovy'a göre, uzun vadede diller bilgisayarla içiçe geçecek. Siz konuştuğunuzda anlayan uygulamalar, akıllı odalar, arabanızla veya başka nesnelere konuşabilme gibi olanaklar sizin dünyada yaşamanıza yardım edecek. İnternet'in yayılması İngilizce'nin bir dünya dili olması sürecini hızlandıracak.

SAĞLIK

Hastalıklar yok olacak mı? ABD'deki Hastalık Kontrolü Merkezi yöneticisi olan Dr. Jeffrey P. Koplan'a göre gelecekte bilimadamları ömrümüzü uzatmak ve hayatımızın son yıllarını aktif ve rahat geçirmemizi sağlamakla uğraşacaklar. Bazı hastalıkları genetik olarak değiştirecek, bazılarını önleyecek, kimileriyle başatmenin daha iyi yollarını bulacağız.

MÜZİK

Sanatçının yerini kim alacak? Ünlü modern bestecilerinden Philip Glass, sanatçı ile seyirci arasındaki uçurumun kapanacağını düşünüyor. Gelecekte seyirci pasif bir alıcı konumunda kalmayıp ortaya çıkan ürüne aktif bir katılımcı olacak.

UZAY

Dünya dışı yaşam var mı? Eski NASA çalışanı ve tarih profesörü Alex Roland'a göre uzay çalışmalarındaki sıradanlığı değiştirecek olay teknolojik bir atılım, örneğin fırlatma sistemlerinde bir gelişme olacak. İnsanları, araçları ve kargoları daha verimli bir şekilde

yörüngeye oturttuğumuzda, uzayda şu andakinden farklı bir kapı açılacak. Nihayet evrende başka bir yerde hayat olduğunu keşfedeceğiz. Gelecekte bilgisayarları ve makineleri atomik boyutlardaki yapan nano - teknolojinin gelişeceğini böylece uzaya küçük paketlerde çok güçlü araçlar gönderilebileceği kanıtlanacak.

MODA

Neler giyeceğiz? New York'lu tasarımcı Betsey Johnson 31 yıldır orjinal tasarımlarıyla moda endüstrisinde yer alıyor. Gelecekte moda endüstrisinde tamamen bilgisayarlaşma yaşanacak. Bilgisayarla kataloglara bakma, sipariş verme gibi gelişmelere çok yakınız. Gelecekte giysilerimiz çok fazla değişmeyecek. Basit, modern, kolaydan daha süslü, hayalci, romantik, eskiye giden tasarımlarından etkilenen bir çizgiye kayacağız. Atmosfer dışına çıkmaya başlayana kadar müthiş bir değişime tanık olmayacağız. Bu olayla giysiler bilim adamları tarafından dizayn edilecek. Tasarımcılar kimya şirketleriyle işbirliği yapar hale gelecek. Giysiler NASA'nın uzay üniformalarının yapıldığı materyallerden oluşacak.

YİYECEK

Gelecekte ne yiyeceğiz? Emeril Lagasse, restaurant zinciri işletmenin dışında televizyonda yüksek ratingli yemek programları yapan Amerika'nın en popüler şeflerinden biri. Lagasse, yemeklerin giderek daha da uluslararası olacağına inanıyor. Bu konuda, bilgimiz arttıkça diğer kültürlerin yemeklerine ve tarzlarına ilgimiz artacak bunu kendi mutfağımıza katacağız. Gelecek için bilgisayarın yemek dünyasına da adım atacağını söyleyebiliriz. Sanal dünya genişledikçe süpermarketten, restoranta yemekle ilgili birçok yer artık çok daha fazla evin içinde olacak. Yemek pişirmek çoğu insan için ileride bir gereklilik olmaktan çıkacak, bir sanat formu haline gelecek.

MİMARİ

Mekânlar nasıl değişecek? Miami Üniversitesi'nde Mimarlık fakültesi'nde dekanı olan Elizabeth Plater - Zyberk aynı zamanda Amerika'nın fiziksel çehresini değiştirme amaçlı 'yeni kentleşme meclisi'nin de kurucusu ve üyesi. Kentleşmenin prensiplerinin hükümetler tarafından kabul edilmesi, yakın zamanda olacak olan en ilginç olay. Şu anda bölgesel tasarım, bina dizaynı, sokakların dizaynı konusunda birçok insan fikir yürütüyor. Bu adeta bir toplumsal tartışma haline gelmiş durumda. Bugün iki çeşit mimari var, biri önümüzdeki yıllarda gelişecek olan şekli, diğeri ise yüksek sanatsal özellikleri olan, avantgarde, bireysel bir yönü olan biçimi. Mimarının bu çok boyutlu halinin sonunda

gelecekteki mimari için umutlu bir dönem başlayacak. Bu dönemde insanlar güzel bir topluluk yaratmada binaların önemini anlayacak.

EĞİTİM

Kim, neyi, nasıl öğretecek? Harvard eğitim fakültesi dekanı olan eğitim politikaları konusunda uzman olan Dr. Jerry Murphy'ye göre eğitim geleceğin inşası için esas temel olacak. Eğitimin çok daha küçük yaşlarda başlayacak. Anaokulu süreci normal eğitimin içinde bulunacak. Devlet okulları uzun vadede de varlığını sürdürecektir gibi gözüküyor. Ama şu anda devletin sahip olduğu okullar anlamında kullandığımız bu kavramda bazı değişiklikler olacak. Gelecekte birçok değişik okul çeşidimiz olacak. İleride çok daha fazla sayıda öğretmene ihtiyacımız olacağını düşünürsek, bu sorunu nasıl ele aldığımız önümüzdeki yüzyılda eğitimin kalitesini de belirleyecek.

İNANÇ

Dinsel inançlarımız nasıl değişecek? Massachusetts'de Episcopal İlahiyat fakültesi dekanı olan Steven Charleston, yakın dönemde dinlerin ikinci bir reformasyon dönemine gireceğini tahmin ediyor. İnanç gelecekte insan hayatının merkezi olmaya başlayacak. Avrupa'nın aydınlanması sonrası insan hayatı eğitim, politika, din olarak bölümlere ayrılmıştı. Bu ayırıcı çizgiler uzak gelecekte bulanıklaşacak ve insanlar daha ruhsallığın daha önemli olduğu bir dünyada yaşayacak. Önümüzdeki yüzyılın sonuna doğru dinsel tarzdaki topluluklarda bir artış göreceğiz. İnanç, insan ilişkilerine ise pozitif bir etki yapacak. Etnik, ırkçı korkular tam olarak yok olmasa da büyük ölçüde yerini barışçı bir toplum hayatına bırakacak. Geleceğin inancında ise kadın ve erkek eşitliği kabul edilmiş olacak. İnançlar daha multi -kültürel ve entegre olmuş bir toplulukta yaşanacak.

Federal Alman Araştırma ve Teknoloji Bakanlığı 1998 yılında, 2 bin iş yöneticisiyle yaptığı anketin sonunda hazırladığı "Geleceğe İlişkin Beklentiler" raporunda, önümüzdeki 15-20 yıllık dönemde günlük yaşamda önemli değişiklikler olacağını bildirdi. Açıklanan raporda, yakın gelecekte ev ve iş yaşamının yakınlaşacağı, İnternet sistemi ile 24 saat kesintisiz hizmet veren hipermarket döneminin yaygınlaşacağı, ancak yine de işsizliğe çare bulunamayacağı vurgulandı. İnsanların 2000'li yıllarla birlikte evlerinde daha fazla çalışacağı, bunun trafik sorununu yüzde 20 oranında düşüreceği tahmin edilirken, geleceğe ilişkin beklentiler şöyle sıralandı:

- Teknolojik gelişmelerle 2006 yılında İnternet modern hale gelecek. Her işlem anında yapılabilecek.
- 2007 yılında yeni inşaat teknikleri ile kurulacak konutlar çabucak istenen biçimlere sokulabilecek.
- 2009 yılında başta para otomatı olmak üzere birçok işlemde kişiler parmak izinden tanınacak. Bu sistemle para ödemesi yapılacak, kapılar açılacak.
- Multimedya gelişecek, kimya alanında yeni sentetik maddeler geliştirilecek.
- Müşterilerin beklentilerine daha fazla yanıt vermek amacıyla şirketler daha çok kalifiye eleman çalıştırmak zorunda kalacak.
- Üstün beceri ve bilgiye sahip çalışanlar şirketlerinde pay sahibi olacak ve patronlar sınıfına geçecek.
- Yaşam boyu eğitim normal hale gelecek. Tek alanda eğitim, meslek sahibi olma yerine, herkes birçok alanda uzmanlaşacak.
- Genetik tekniği ile özellikleri değiştirilen bitkiler, çöllerin tarıma açılmasını sağlayacak. Kesilen tropikal ormanlardaki ağaçların yerine yenileri dikilecek.
- Fosil yakıtlardan güneş ve rüzgar gibi alternatif enerjilere geçiş beklenenin aksine ağır olacak. Yenilenebilir enerji kaynaklarının oranının yüzde 10'u geçebilmesi için 20 yıl gerekecek.
- Güneş enerjisini elektriğe çeviren hücrelerin etkinlik oranı yüzde 10'u aşacak. Enerji birimleri ucuzlayacak. Bugünün siyah-lacivert renkli enerji birimleri, cam gibi şeffaf olacak ve pencerelerde cam olarak kullanılarak aynı zamanda enerji üretmeleri sağlanacak.
- 2010 yılında bilgisayar ekranları katlanıp cebe yerleştirilebilecek. 2020 yılında biyoçip denilen canlı hücrelerle çalışan bilgisayar yongaları şimdiye göre bin kat büyük olacak.
- En büyük sorun artan nüfusa eğitim verilmesi olacak.

ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNİN ÖZETİ

- teknolojik gelişmeler çok ileri gidecek
- organ klonlaması ile insanların hastalıklı organları yenisiyle değiştirilecek
- okul kavramı kalkarak evden istediği tüm bilgileri öğrenebilecekler
- klavye olmadan sesle iletişim kurulacak
- doğanın yokolması
- kaynakların tükenmesi
- ortak bir dil konuşulması

- sosyalleşeminin azalarak sanallaşması (insani ilişkilerin yapaylaşması)
- herşeyin elektronik ortamda olması, tembellişme
- insanlar evdeki yemeklerini bile kendileri yapmadan ya hazır satın alacak ya da bu işi robotlara yaptıracaklar
- dünya yaşanmaz duruma geldiği için başka gezenlere göç edilecek (belkide sadece zengin insanlar gidebilecek, fakir insanlar gidemeyecek)
- zengin ve fakir insan ayrımı olacak, farklı yerlerde yaşayacaklar
- su sebebiyle savaşlar çıkacak
- savaşlar nedeniyle dünya nüfusu çok azalacak
- sibernetik varlıklar olacak
- robotlar insanların işlerini görecek
- refah seviyeleri bizden çok üste fakat daha az mutlu olacaklar
- ulaşım sorunu kalmayacak
- ışınlanma icat edilmiş olur
- insanlar çok daha uzun yaşayacaklar
- 1000 yıl sonraki durumlarda insanoğlu ayak uyduracaktır

YORUM

Üst düzey iş yöneticisinin ve gençlerin verdiği cevaplar incelendiğinde temel birkaç sorun üzerinde düşündükleri gözlemlenmektedir. Bunlardan en önemlisi insanoğlunun dünyanın dengesini bozması ve doğal tüm kaynakların yok olmasına neden olmasıdır. Küresel ısınma probleminin önemini anlatmak için pek çok çalışmalar yapıldığına dikkat çekmek gerekir. Bu şekilde devam ederse yaşamın bin yıl sonra olmayacağını tahmin eden gençlerin sayısı azımsanmayacak kadar çoktur. Bilimsel olarak da yapılan çalışmalar dünyaya kuyruklu yıldız çarpma olasılığının bulunduğunu göstermektedir. Gelecek bin yılda genetik bilimindeki gelişmeler sayesinde insanlığın en büyük korkusu olan ölümle ve yaşlanmayla bile çare bulunabileceğini yapay, biyonik organlar gelişebileceğinin düşünülmesi korkularını göstermektedir. Eğitim ile ilgili olarak gelişen teknoloji sayesinde çok güzel beklentiler içine girilmesi gayet doğaldır. Fakat demokratik bir ortamda herkesin bu eğitimi zahmetsizce alacağını tahmin etmek güçtür. Nüfus artışı nedeniyle dünyada yaşayacak yer kalmayacağını düşünmek, israflar nedeniyle doğal kaynakların tükeneceğini, yaşayacak yer kalmayacağını düşünmek, tarım ile yiyecek yetiştirilmesi için ihtiyaç duyulan şartların olmayacağını düşünüp farklı besin kaynakları keşfedileceğini düşünmek, etnik yapının yokolacağını ve dünyada tek bir millet olacağını öngörmek aslında insanın kendisini tanıması veya tam olarak tanıyamaması ile açıklanmalıdır. Bin yıl önceki insanlar, bugünkü insanlar, bin yıl sonraki insanların sahip olacağı duygular çok farklı olmayacaktır. Sevmek, şefkat, sahiplik, kıskançlık, doyumsuzluk, öfke, nefret, kin, cimrilik insanoğlunun tarihi boyunca varolan duygulardır. Bu duyguların bastırılacağını, yokolacağını öngörmek hiçbir mantıksal dayanağı olmayan bir

düşüncedir. Para, teknoloji ile çok ileri seviyelere gelen günümüz insanı acaba bin yıl önceki insanlar kadar rahat mıdır, stres diye bir hastalık o zaman var mıydı, aile bağları, yardımlaşma, misafirperverlik gibi duygular göz önüne alındığında bin yıl içindeki değişimler inanılmaz boyutlara ulaşmıştır. Evlilik kavramında değişme göstermiş, boşanma oranları artmış, homoseksüel evlilikler gerçekleşmekte, babasız-annesiz çocuklar dünyaya getirilmektedir.

Eğitim ile insanın kendisini tanıması, duygularını, düşüncelerini süzmesi ve kendisini tanıması gerekmektedir. Gelecek medeniyetler ancak bilinçli, anlayışlı, empati ile diğer insanlara yaklaşarak mutluluğa, refaha ulaşabileceklerdir. Yoksa 3.,4.,5. Dünya savaşları beklemek içten bile değildir. Kıt kaynaklar nedeniyle biyolojik silahların bile kullanılabileceğini düşünmek insanı gerçekten karamsarlığa sevk etmektedir.

Son olarak Yunus Emre'nin şu sözü ile konumuzu özetleyebiliriz :“İlim ilim bilmektir, ilim; kendini bilmektir. Sen kendini bilmezsen ya nice okumaktır. “

KAYNAKLAR

1. Yasemin Akman, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Meslek, evlilik ve geleceğe yönelik beklentileri, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Dergisi, Sayı 7, Sayfa 125-149, 1992
2. Doç. Dr. Emine ÖZMETE, Dr. Ayşe Sezen BAYOĞLU, "GELECEĞİ YAPILANDIRMAK: GENÇLERİN TOPLUMSAL REFAH İLE İLGİLİ KONULARDA GELECEĞE BAKIŞLARI" , Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar E-Dergisi
3. Shek, Daniel T.L., Mong-Chow Lam, Ching-Man Lam, ve Vera Tang. 2004. "Perceptions of Present, Ideal, and Future Lives among Chinese Adolescents Experiencing Economic Disadvantage." Adolescence San Diego 39.
4. <http://www.sabah.com.tr/2005/04/01/cp/gnc104-20050327-102.html#>
5. <http://www.milliyet.com.tr/ozel/21yy/000220/index.html>
6. <http://webarsiv.hurriyet.com.tr/1998/02/24/30244.asp>